EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 06 03
COM(2026) 203 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Čekijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2026) 203 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Čekijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;

(2) 2025 m. liepos 16 d. Komisija priėmė Pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 ir Reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 ([2]). Pasiūlymu siekiama padidinti Sąjungos finansavimo veiksmingumą

---

[1] 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES), kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 ir

mažinant finansų architektūros susiskaidymą ir padėti valstybėms narėms koordinuoti savo ekonominę politiką pagal SESV 175 straipsnį;

(3) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([3]) priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

(4) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Europos semestras suderintas su konkurencingumo kelrodžiu, taip užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su Komisijos strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(5) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ([4]) galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius;

(6) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Čekijai skirtą šalies ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina EGAD planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Čekijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

Reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509, COM(2025) 565 *final*. Dėl siūlomo reglamento šiuo metu deramasi su abiem teisėkūros institucijomis.

[3] OL C, C/2026/2434, 2026 4 28, ELI: *http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj*.

[4] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriu nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(7) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu ir rekomendacija, priėmė Rekomendaciją, kuria pritariama Čekijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui ([5])). Planas apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus. Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 4,5 % 2025 m., 2,5 % 2026 m., 2,6 % 2027 m. ir 2,9 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2023 bazinius metus, t. y. 10,1 % 2025 m., 12,9 % 2026 m., 15,8 % 2027 m. ir 19,2 % 2028 m.;

(8) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas ([6]); 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Čekijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Čekijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ([7]). Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Čekijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

(9) 2026 m. balandžio 30 d. Čekija pateikė 2026 m. metinę pažangos ataskaitą ([8]) dėl rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo laikymosi ir dėl reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo; Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus Čekijos teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(10) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 2,6 %, o infliacija pagal SVKI – 2,3 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,8 % 2026 m. ir 2,4 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,7 % 2026 m. ir 2,8 % 2027 m.;

(11) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([9]), Čekijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 2,0 % BVP 2024 m. iki 2,1 % BVP 2025 m.. Deficito padidėjimas 2025 m. daugiausia susijęs su didesnėmis viešosiomis investicijomis ir didesnėmis vyriausybės subsidijomis atsinaujinantiesiems energijos ištekliams. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 2,8 % BVP, o 2027 m. – 2,9 % BVP. Padidėjimas 2026 m. daugiausia susijęs su visišku energetikos įmonių nenumatyto pelno mokesčio panaikinimu ir tuo, kad

---

5 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Čekijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui (OL C, C/2025/666, 2025 2 10, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

6 Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 3 19, C(2025) 2000 *final*.

7 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Čekijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3962, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

8 2026 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_lt.

9 Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

vyriausybė perima atsinaujinančiųjų išteklių energijos mokesčio mokėjimą iš elektros energijos vartotojų. Deficito padidėjimas 2027 m. daugiausia susijęs su mažėjančiais kapitalo pervedimais iš ES, kuriuos iš esmės atsveria sumažėjusios išlaidos socialinėms išmokoms ir viešosioms investicijoms;

(12) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis ([10]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo iš esmės neutrali. Numatoma, kad 2026 m. ji bus skatinamoji (jos kryptis – 0,7 % BVP), o 2027 m. – stabdomoji (jos kryptis – 0,6 % BVP);

(13) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([11]), Čekijos valdžios sektoriaus bendroji skola padidėjo nuo 43,3 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 44,3 % BVP 2025 m. pabaigoje. Skolos santykio padidėjimas 2025 m. daugiausia susijęs su skolą didinančiu atsargų ir srautų koregavimu ir, kiek mažesniu mastu, neigiamu pirminiu balansu, kurį iš dalies atsveria nominaliojo BVP augimas. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 45,8 %, o iki 2027 m. pabaigos – dar iki 47,2 %. Padidėjimas 2026 ir 2027 m. daugiausia susijęs su neigiamu pirminiu balansu ir, kiek mažesniu mastu, skolą didinančiu atsargų ir srautų koregavimu, kurį iš dalies atsveria nominaliojo BVP augimas;

(14) remiantis Eurostato duomenimis ([12]), bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Čekijoje 2025 m. sudarė 1,2 % BVP. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos bus tokio paties lygio. Tai 0,3 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 ataskaitiniais metais;

(15) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia dideles fiskalines išlaidas ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Čekija ėmėsi fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms ([13]), t. y. taikė netikslinį dyzelinui taikomų akcizų sumažinimą, galiojantį iki 2026 m. gegužės 31 d. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad šios priemonės fiskalinės išlaidos 2026 m. sudarys mažiau nei 0,1 % BVP. Remiantis Komisijos įverčiais, jei ši priemonė liktų galioti iki 2026 m. pabaigos, jos fiskalinės išlaidos 2026 m. sudarytų 0,1 % BVP;

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais, grynosios išlaidos Čekijoje 2025 m. išaugo 4,9 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso – 6,0 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinka 0,2 % BVP metinį nuokrypį.

---

[10] Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

[11] Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

[12] Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

[13] Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

Vertinant kartu 2024 ir 2025 m., bendras grynųjų išlaidų augimo tempas yra mažesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ([14]);

(17) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Čekijoje 2026 m. išaugs 6,4 %, o 2024, 2025 ir 2026 m. iš viso – 12,7 %. Numatomas 2026 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinka 1,5 % BVP metinį nuokrypį. Vertinant kartu 2024, 2025 ir 2026 m., numatomas bendras grynųjų išlaidų augimo tempas yra mažesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą, o tai atitinka 0,1 % BVP bendrą nuokrypį. Tačiau, remiantis dabartinėmis gynybos išlaidų projekcijomis, numatomas nuokrypis neviršija pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą leidžiamo lankstumo ribų;

(18) 2024 m. Čekija priėmė teisėkūros reformas, kuriomis įgyvendinama ilgalaikė šaliai skirta rekomendacija dėl pensijų. Tačiau išlieka rizika fiskaliniam tvarumui. Prognozuojama, kad Čekijos išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas (vyresnio amžiaus žmonių ir darbingo amžiaus žmonių santykis) po 2030 m. sparčiai didės. Vyriausybė neseniai pasiūlė padidinti pensijų indeksavimą iki pusės realiojo darbo užmokesčio augimo (vietoj šiuo metu trečdalio realiojo darbo užmokesčio augimo) ir, be to, padidinti vyresnio amžiaus pensininkų pensijų indeksavimą. Nuo 2025 m. dirbantys pensininkai turi teisę į socialinio draudimo nuolaidą, o vyriausybė neseniai pasiūlė padidinti jų su pajamomis susijusį pensijų komponentą. Toliau skatinant vyresnio amžiaus darbuotojus likti darbo rinkoje, būtų sumažinta rizika fiskaliniam tvarumui;

(19) nuolatinis struktūrinis deficitas ir išlaidų spaudimas rodo, kad reikia geresnės kokybės viešųjų finansų. Čekijai kyla nedidelė arba vidutinė rizika, susijusi su fiskaliniu tvarumu. Tačiau atsižvelgiant į vidutinės trukmės ir ilgalaikį išlaidų spaudimą, pavyzdžiui, susijusį su visuomenės senėjimu, klimato kaita ir ekonomikos augimo modelio iššūkiais, reikia tolesnių reformų konkurencingumui, našumui ir tvarumui didinti. Vyriausybei kyla sunkumų nustatant viešųjų finansų prioritetus ir kuo produktyviau panaudojant išlaidas, didinant mokesčių ir išmokų sistemų veiksmingumą, ypač darbo rinkoje ir socialinės apsaugos srityje, ir gerinant paslaugų kokybę, be kita ko, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse. Kalbant apie išlaidas, Čekija yra viena iš nedaugelio valstybių narių, kuriose nėra nusistovėjusios rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo ar išlaidų peržiūrų praktikos. Vyriausybė įsipareigojo teikti pirmenybę veiksmingam ir skaidriam viešųjų lėšų naudojimui, suderintam su valstybės biudžetu ir strateginėmis investicijomis. Vis dėlto kol kas neketinama tęsti neseniai išbandyto rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo ir išlaidų peržiūrų. Čekijai būtų naudinga pereiti nuo tradicinės sąnaudomis grindžiamos biudžeto struktūros prie į veiklos rezultatus orientuotos sistemos, pagal kurią informacija apie veiklos rezultatus įtraukiama į sprendimų dėl biudžeto priėmimą, be kita ko, sistemingai naudojant išlaidų peržiūras ir rezultatais grindžiamus rodiklius. Tam taip pat reikėtų tvirtos institucinės ir teisinės sistemos, kuria būtų užtikrinta, kad, priimant sprendimus dėl biudžeto, nustatant išlaidų prioritetus ir formuojant viešąją politiką, būtų sistemingai atsižvelgiama į išlaidų peržiūrų išvadas ir informaciją apie veiklos rezultatus;

(20) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra

[14] Kadangi Čekija naudojasi lankstumo galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, vertinant atitiktį daugiausia dėmesio skiriama pastarajam palyginimui.

sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(21) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Sanglaudos fondo, įgyvendinimas Čekijoje tiek pagal projektų atranką, tiek pagal mokėjimus vyksta sparčiau negu vidutiniškai ES. Svarbu išlaikyti dabartinį pagreitį, kartu kuo labiau didinant investicijų poveikį vietoje. Čekija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas, kad padidintų konkurencingumą ir augimą. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Čekija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente ([15]) nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;

(22) Čekija patiria keletą problemų, susijusių su viešuoju administravimu, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, darbo rinka, švietimu, kapitalo rinkomis, inovacijomis ir verslo aplinka;

(23) Čekijos verslo aplinkai trukdo maži viešojo administravimo institucijų Visų pirma viešojo administravimo institucijoms sunku pritraukti, išlaikyti ir ugdyti aukštos kvalifikacijos specialistus. Pavyzdžiui, beveik dešimtmetį darbo užmokestis viešojo administravimo sektoriuje mažėjo tiek realiąja verte, tiek palyginti su privačiuoju sektoriumi. Kalbant apie vadovų, IT ir ekspertų pareigybes Prahoje, skirtumas, palyginti su privačiuoju sektoriumi, yra apie 46 %. Centrinės administracijos vadovų pareigybių stabilumas taip pat yra labai žemas – kaskart pasikeitus vyriausybei, pakeičiama ir daugiau kaip 40 % formaliai nepolitinės aukščiausio lygio vadovybės. Dažnai atleidimas iš darbo priskiriamas reorganizacijai, o tai riboja teisinę apsaugą. Parlamente pateiktas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl valstybės tarnybos reformos. Kadangi poveikio vertinimo nėra, šiuo etapu jo poveikį įvertinti sudėtinga. Nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose (Karlovi Varų, Ūsčio ir Moravijos-Silezijos), kurie susiduria su struktūrinėmis problemomis, susijusiomis su ekonomine plėtra ir žmogiškuoju kapitalu, taip pat išlieka riboti administraciniai gebėjimai ir tai trukdo regionų konkurencingumui ir augimui. Viešojo administravimo institucijų gebėjimai galėtų būti padidinti, pavyzdžiui, geriau informuojant apie darbo galimybes, geriau atrenkant vadovus ir tobulinant jų gebėjimus, nustatant lankstesnius ir didesnius atlyginimus, ypač vadovaujamoms ir ekspertų pareigoms, didinant centrinės administracijos vyresniųjų valstybės tarnautojų teisinę apsaugą ir mažinant administracinę naštą;

(24) suskaidytas Čekijos savivaldybių valdymas ir pasenusios savivaldybių mokesčių paskirstymo taisyklės neskatina ekonominės plėtros, tiksliai neatspindi skirtingo dydžio savivaldybių teikiamų paslaugų kainos, trukdo teritorinei sanglaudai, o daug sutaupytų lėšų neinvestuojama. Čekijos savivaldybės yra mažiausios iš EBPO šalių. Tai apima ir sostinę Prahą, kuriai tenka daugiau kaip 25 % nacionalinio BVP ir kuri suskirstyta į 57 savivaldybes. Be to, nepakankamai išplėtota savivaldybių bendradarbiavimo teisinė sistema, todėl savivaldybės negali perduoti savivaldybių asociacijoms savo pareigų tokiose srityse, kaip teritorijų planavimas ir transportas.

[15] 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą.

Čekijos savivaldybės taip pat išsiskiria didžiausiu taupymo lygiu, palyginti su BVP, visoje ES. Tiek daug lėšų sutaupoma ne tik dėl susiskaidymo, bet ir dėl mokesčių paskirstymo taisyklės (ček. *rozpočtové určení daní*). Pagal šias taisykles didžioji pajamų dalis paskirstoma pagal nuolatinių gyventojų skaičių. Tačiau jos nepakankamai skatina ekonominę plėtrą (ypač statybą) ir netiksliai atspindi tikrąją regioninių centrų teikiamų paslaugų kainą;

(25) teritorijų planavimo ir leidimų išdavimo procesai tebėra sudėtingi ir lėti, o tai labai varžo verslo aplinką, riboja konkurencingumą ir didina ekonominės ir komercinės plėtros išlaidas. Dėl jų taip pat netiesiogiai didėja energijos kainos (dėl lėtesnės energetikos infrastruktūros statybos), žmonėms sunkiau persikelti arčiau prie darbo (dėl mažiau įperkamo būsto) ir stabdoma skaitmeninė pertvarka (dėl lėto pagrindinės skaitmeninės infrastruktūros diegimo). Pavyzdžiui, Čekijos itin didelio pralaidumo tinklų ir šviesolaidinio ryšio iki patalpų aprėpties rodikliai yra vieni mažiausių ES. Teritorijų planavimo taisyklės ypač apsunkina padėtį dideliuose miestuose, kur miestų plano atnaujinimas gali užtrukti ilgiau nei dešimtmetį. Padėtį būtų galima pagerinti, pavyzdžiui, perskirstant atsakomybę už teritorijų planavimą tarp valstybės ir savivaldybių ir diferencijuojant planavimo reikalavimus mažoms ir didelėms gyvenvietėms. Kalbant apie statybos leidimų išdavimą, padaryta tam tikra pažanga, visų pirma įsteigus specializuotą viešosios infrastruktūros ir skaitmenizacijos instituciją. Tačiau kol kas nėra daug įrodymų, kad leidimai būtų išduodami greičiau. Šį procesą galėtų paspartinti tolesnis skaitmenizacijos, įskaitant sąveikumą, ir statybos tarnybų pajėgumų bei valdymo gerinimas;

(26) būsto įperkamumas yra nedidelis ir mažėja. Per pastarąjį dešimtmetį Čekijos būsto kainų ir pajamų santykis augo trečiu sparčiausiu tempu ES. Įperkamumas ypač mažas miestuose, kuriuose 11,2 % žmonių daugiau kaip 40 % savo pajamų skiria būstui. Asmenų, uždirbančių mažiau nei 60 % pajamų medianos, atveju šis rodiklis yra 43,4 %. Socialinio būsto prieinamumas yra vienas mažiausių ES, o daugiau kaip 160 000 žmonių yra benamiai arba patiria su būstu susijusią atskirtį. Dabartinė būsto apmokestinimo sistema nesuteikia tinkamų paskatų padėčiai ištaisyti. Pajamos iš periodinio nekilnojamojo turto apmokestinimo yra labai mažos – 0,4 % BVP (ES – 1,8 %), o trumpalaikei nuomai taikomos palankesnės sąlygos nei ilgalaikei. Padidinus nekilnojamojo turto mokesčius ir juos susiejus su rinkos verte, taip pat panaikinus trumpalaikei nuomai palankią apmokestinimo tvarką, būtų skatinama perkelti laisvus ir trumpalaikės nuomos būstus į ilgalaikės nuomos rinką, taip pat būtų skatinama tankesnė statyba. Sumažinus hipotekos palūkanų mokėjimų atskaitymą iš gyventojų pajamų mokesčio, taip pat sumažėtų paklausa. Kalbant apie pasiūlą, neapsiribojant geresniu teritorijų planavimu, statybos leidimų išdavimu ir savivaldybių teikiamomis paskatomis, būstų fondą taip pat būtų galima padidinti didinant viešojo ir ne pelno sektorių investicijas į būsto statybą ir renovaciją;

(27) Čekijos namų ūkių santaupų lygis yra aukštesnis už ES vidurkį, tačiau didelė jų finansinio turto dalis ir toliau laikoma grynaisiais pinigais ir indėliais. Be to, jų tiesioginės investicijos į biržines akcijas ir obligacijas, taip pat investicijos, nukreipiamos per draudimo produktus ir pensijų fondus, tebėra ribotos, t. y. gerokai mažesnės už ES vidurkį, nepaisant to, kad, palyginti su ankstesniais metais, per investicinius fondus investuojama daugiau. Privačių santaupų nukreipimas į kapitalo rinkas galėtų suteikti įmonėms vertingą papildomą finansavimą ir padidinti šiuo metu labai mažą biržinių akcijų ir obligacijų, kaip verslo finansavimo šaltinio, dalį;

(28) neseniai pristatytas ilgalaikių investicijų produktas sulaukė susidomėjimo, tačiau jo struktūrą gali reikėti pakoreguoti, kad būtų užtikrintas papildomumas kitų ilgalaikių

taupymo priemonių, pavyzdžiui, trečiosios pakopos pensijų fondų, atžvilgiu. Reikėtų remti dalyvavimą trečiosios pakopos pensijų fonduose, skatinant didesnes įmokas, ypač jaunesnių ir mažesnes pajamas gaunančių darbuotojų. Jei trečiosios pakopos pensijų fondai daugiau lėšų skirtų investicijoms į nuosavą kapitalą, padidėtų jų nedidelė grąža ir patrauklumas. Tai būtų galima skatinti sudarant sąlygas labiau diversifikuotoms ilgalaikėms investavimo strategijoms, kartu peržiūrint reguliavimo ypatybes ir numatytąsias investavimo galimybes, kuriomis ribojama nuosavybės vertybinių popierių pozicija, investavimo lankstumas ir tinkamos išmokėjimo galimybės, skatinant tvirtą anuiteto elementą. Vieša pensijų rodiklių suvestinė, kurioje lyginama fondų grąža ir mokesčiai, kartu su pensijų stebėjimo sistema, rodančia sukauptas viešąsias ir privačiąsias teises, padidintų skaidrumą, konkurenciją ir informuotumą;

(29) novatoriškos įmonės turi ribotas galimybes gauti ne bankų teikiamą finansavimą, nes Čekijos privataus kapitalo ir rizikos kapitalo ekosistema yra susiskaidžiusi ir nepakankamai išvystyta, o didelė dalis novatoriškoms įmonėms skiriamo finansavimo priklauso nuo užsienio investuotojų. Aktyvesnio institucinių ir neprofesionaliųjų investuotojų dalyvavimo biržiniame ir nebiržiniame nuosavame kapitale, rizikos kapitale ir privačiame nuosavame kapitale skatinimas padėtų išplėsti įmonėms prieinamą ilgalaikio rizikos kapitalo fondą. Atsižvelgiant į tai, tolesnės pastangos atgrasyti nuo ankstyvo lėšų atsiėmimo iš vidaus institucinių investuotojų, pavyzdžiui, draudikų ir pensijų fondų, pagerintų jų gebėjimą daugiau investuoti į turto klases, kurių investavimo laikotarpis yra ilgesnis;

(30) reikėtų dėti daugiau pastangų teikti viešąją paramą ir pritraukti institucinius ir neprofesionaliuosius investuotojus investuoti į privatų kapitalą ir rizikos kapitalą, dažniau naudojant finansines priemones, įskaitant fondų fondo struktūras ir tinkamus rizikos mažinimo mechanizmus. Tokios priemonės gali padėti sutelkti privatųjį finansavimą novatoriškoms ir į augimą orientuotoms įmonėms, taip remiant konkurencingumą ir ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. Tam reikėtų stiprinti atitinkamus Nacionalinio plėtros banko valdymo pajėgumus, kad būtų galima veiksmingai kurti ir įgyvendinti tokias priemones;

(31) Čekija priėmė keletą priemonių, kad pagerintų savo inovacijų ekosistemą, tačiau reikia imtis tolesnių veiksmų, kad būtų išnaudotas jos mokslinių tyrimų ir inovacijų potencialas. 2025 m. darbuotojų akcijų pasirinkimo sandorių plano reforma didina schemos patrauklumą startuoliams, taip pat rengiamas naujas startuoliams skirtas įstatymas, kuriuo siekiama sustiprinti novatoriškų įmonių reglamentavimo sistemą. Tai padaryti būtina, nes administracinės kliūtys ir toliau daro neigiamą poveikį Čekijos įmonėms: 71 % jų mano, kad reglamentavimas yra kliūtis investicijoms, o inovacijų diegimo rezultatai tebėra prastesni už ES vidurkį. Be to, Čekijos įmonės atsilieka nuo ES vidurkio diegdamos pažangias skaitmenines priemones, o įmonių skaitmeninis intensyvumas tebėra iš esmės stagnuojantis, dažnai dėl skaitmeninių įgūdžių trūkumo ir finansinių suvaržymų. Naujuoju Mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų įstatymu (įsigaliosiančiu 2027 m.) siekiama skatinti žinių perdavimą ir sudaryti sąlygas lanksčiam mokslinių tyrimų ir plėtros finansavimui, tačiau institucinės paskatos komercializuoti mokslinius tyrimus ir akademinės bendruomenės bei verslo ryšiai tebėra silpni. MTP mokesčių atskaitų reforma siekiama padidinti schemos patrauklumą, tačiau būtų naudinga imtis tolesnių veiksmų schemos įgyvendinimo nuspėjamumui didinti, nes ja naudojasi tik 30 % mokslinius tyrimus vykdančių įmonių. Mokslinių tyrimų potencialą dar labiau riboja mažėjančios MTP išlaidos

(2024 m. jos sudarė 1,8 % BVP) ir mažas jų veiksmingumas, kuriam trukdo didelis mokslinių tyrimų sistemos susiskaidymas;

(32) dėl nuolatinės didelės Čekijos priklausomybės nuo importuojamo iškastinio kuro ekonomika tampa pažeidžiama dėl kainų ir tiekimo sukrėtimų, o tai kelia riziką jos ekonominiam saugumui ir ilgalaikiam konkurencingumui. Transporto sektoriui tenka didžiausia ir vis didėjanti galutinio energijos suvartojimo dalis, kurią daugiausia lemia iškastinio kuro deginimas. Netaršių transporto priemonių naudojimo mastas vis dar gerokai atsilieka nuo ES vidurkio. Reformos, priimtos kaip plano „REPowerEU“ dalis, turėtų būti papildytos papildomomis priemonėmis, kuriomis skatinamas netaršus judumas. Tai galėtų apimti, pavyzdžiui, visai netaršių lengvųjų automobilių ir furgonų atleidimą nuo greitkelių vinječių mokesčių, taip pat visai netaršių sunkiųjų transporto priemonių atleidimą nuo taikomų rinkliavų, siekiant padėti sumažinti didelio Čekijos krovinių vežimo sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro. Tokiomis priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo pastangomis taip pat turėtų būti sprendžiamas įperkamų ir prieinamų visai netaršaus viešojo transporto paslaugų trūkumo klausimas, nes jų trūkumas riboja judumą ir galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis, visų pirma mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams; tai turėtų būti daroma gerinant regionines jungtis, užtikrinant, kad paslaugos būtų įperkamesnės pažeidžiamiems namų ūkiams, ir, kai tinkama, remiant užsakomojo transporto sistemas. Pramonės sektoriaus energijos suvartojimas tebėra didelis, nors pastaraisiais metais jis mažėjo, o tai rodo padidėjusį efektyvumą ir struktūrinius pokyčius. Siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyvų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo procesą ir pramonės konkurencingumą, reikia toliau investuoti į energijos vartojimo efektyvumo didinimą ir elektrifikaciją. Laipsniškas Čekijos pramonės perėjimas prie didesnio žaliųjų technologijų kiekio gamybos yra teigiamas pokytis. Iškastinis kuras tebėra pagrindinis elektros energijos gamybos šaltinis – 2025 m. jis sudarė apie 40 % visos produkcijos. Kadangi centralizuotas šildymas ir toliau iš esmės grindžiamas iškastiniu kuru, taip pat reikia dėti daugiau pastangų siekiant sumažinti šio sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro ir teikti paramą šildymui ir vėsinimui iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Be to, Čekijoje nepakankamai plačiai taikomi aplinkos mokesčiai;

(33) Čekijos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis elektros energijos rūšių derinyje stagnavo ties 16,6 % riba ir 2025 m. buvo antra mažiausia dalis ES. Elektros energijos kainas ir toliau daugiausia lemia brangios gamtinės dujos, kurios tebėra pagrindinis veiksnys, nulemiantis ribinę kainą. Nors reformos pagal planą „REPowerEU“ padėjo supaprastinti leidimų išdavimo procedūrą, vėjo energijos potencialas tebėra iš esmės neišnaudotas. Paspartintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtros zonų nustatymas, kurį tikimasi atlikti ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio mėn. pagal EGAD planą, sudarys sąlygas sparčiau plėtoti didelio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginius, taip prisidedant prie įperkamesnių energijos kainų ir mažesnio išorės rizikos poveikio. Tai, kad investuotojams į atsinaujinančiuosius energijos išteklius neužtikrinamas ilgalaikis tikrumas, tebėra didelė struktūrinė kliūtis šių išteklių plėtrai. Pradėjus rengti elektros energijos aukcionus ir didesniu mastu sudarant ilgalaikes sutartis, būtų sudarytos sąlygos plėtoti didelio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektus, neapsiribojant tradicinėmis paramos schemomis, taip pat būtų sudarytos galimybės energijai imlioms pramonės šakoms mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro;

(34) riboti Čekijos elektros tinklų pajėgumai ir poreikis atnaujinti tinklus toliau trukdo sparčiai plėtoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Investicijos į tinklą taip pat vis

dar nesiekia tokio lygio, kurio reikia padidėjusiems elektrifikacijos ir tvaraus judumo poreikiams patenkinti. Vis dar vėluojama įgyvendinti dideles investicijas į tinklo infrastruktūrą, visų pirma dėl kliūčių, susijusių su teritorijų planavimu ir administraciniais gebėjimais. Be to, tebėra sunkumų, susijusių su tinklo valdymu, pavyzdžiui, prijungimo prie tinklo eilės, nepanaudotų pajėgumų rezervavimas ir lėtas pažangiųjų skaitiklių diegimas. Čekija ėmėsi svarbių teisėkūros veiksmų, kad sudarytų sąlygas didesniam neiškastinių išteklių suteikiamam lankstumui, o tolesnės investicijos į šį sektorių suteiktų rinkai daugiau stabilumo. Elektros duomenų centras (EDC) jau siūlo dalijimosi energija funkcijas, tačiau dar reikia įgyvendinti galutinius EDC etapus, kad būtų galima nepriklausomai telkti technines ir rinkos lankstumo galimybes. Tai sudarytų sąlygas pereiti prie lankstesnio energetikos sektoriaus, įskaitant naujų technologijų kūrimą ir integravimą. Tarifų reforma, įskaitant dinamiškos tarifų sistemos įvedimą, taip pat yra svarbus trūkstamas elementas siekiant visapusiškai pasinaudoti vidaus lankstumo teikiama nauda ir užtikrinti veiksmingą tinklo valdymą;

(35) Čekija padarė pažangą didindama gyvenamųjų pastatų ūkio energijos vartojimo efektyvumą. Renovacijos paramos programos davė rezultatų, nors patobulinimai daugiausia susiję su individualiais namais, o daugiabučių pastatų ir mažas pajamas gaunančių gyventojų būstų renovacijos pažanga tebėra lėta. Viešųjų pastatų renovacija yra nuolatinė problema. Šiame nepakankamai gerai veikiančiame sektoriuje diegiant novatoriškas finansines priemones galima pritraukti privatų kapitalą investicijoms į energijos taupymą;

(36) silpnas atsparumas klimato kaitai ir hidrologinis atsparumas tampa vis didesne Čekijos pramonės, žemės ūkio ir energetikos sektorių našumo problema. Čekija susiduria su silpno administracinio valdymo ir nepakankamų gebėjimų prisitaikymo prie klimato kaitos bei vandens politikos srityse problema. Šiai politikai įgyvendinti trukdo sisteminis žmogiškųjų išteklių trūkumas ministerijose ir visais valdymo lygmenimis, neaiškus atsakomybės pasidalijimas tarp jų ir veiksmingos koordinavimo sistemos trūkumas. Sukūrus koordinavimo sistemą, apibrėžus atsakomybę ir sustiprinus institucinius gebėjimus būtų užtikrintas veiksmingas prisitaikymo prie klimato kaitos politikos įgyvendinimas visuose sektoriuose;

(37) užimtumo lygis Čekijos darbo rinkoje yra aukštas, 2025 m. jis siekė 82,9 % (ES – 76,1 %), o nedarbo lygis – 2,8 % (ES – 6,0 %), abu šie rodikliai yra vieni iš geriausių ES. Tačiau laisvų darbo vietų skaičius yra artimas ES vidurkiui. Nepaisant didesnio darbuotojų judumo, laisvos darbo vietos galėtų būti užpildytos didinant tam tikrų gyventojų grupių užimtumo lygį. Tarp jų – mažų vaikų tėvai, romai ir asmenys su negalia. Be to, apskaičiuota, kad 2024 m. buvo įdarbinta 66 % ekonomiškai aktyvių Ukrainos pabėgėlių; tačiau pusė jų nurodė dirbę darbą, kuris neatitiko jų kvalifikacijos. Tai, be kita ko, susiję su sudėtingu užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimu ir dideliu reglamentuojamų profesijų skaičiumi. 2024 m. romų užimtumo lygis buvo apie 55 % (palyginti su 82,3 % visų gyventojų), o beveik pusė 16–29 m. romų jaunuolių nedirba ir nesimoko (palyginti su 8,6 % nacionaliniu mastu), ir tai kenkia socialinei įtraukčiai;

(38) mokesčių ir išmokų sistema ir toliau atgraso tėvus, visų pirma jaunas motinas, grįžti į darbą. Nors 2025 m. moterų užimtumo lygis buvo 77,5 % (ES – 71,3 %), 25–34 m. moterų atveju lyčių užimtumo skirtumas 2025 m. buvo 32,8 procentinio punkto, t. y. vienas didžiausių ES. 2024 m. vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas buvo 18,5 % (ES – 11,1 %), be kita ko, dėl ilgų vaiko priežiūros atostogų. 2025 m. antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų darbo užmokesčio apmokestinimas viršijo ES vidurkį ir

to paties lygio darbo užmokestį gaunančių vienišų asmenų mokesčių pleištą. Mokesčio kreditas nedirbantiems sutuoktiniams ir išmokų šeimai struktūra atgraso tėvus, ypač motinas, nuo darbo. Kalbant apie vaikų priežiūros paslaugų prieinamumą, 2025 m. tik 7,9 % jaunesnių nei trejų metų vaikų lankė vaikų priežiūros įstaigas, t. y. 3,5 procentinio punkto daugiau nei 2023 m., tačiau vis dar gerokai mažiau už 40,5 % ES vidurkį. Tai lėmė tiek mažesnis vaikų skaičius, tiek didesni pajėgumai, tačiau kai kuriuose regionuose vis dar reikia daugiau pajėgumų (taip pat geresnio paklausos modeliavimo). Nestacionariųjų sveikatos priežiūros ir namuose teikiamų ilgalaikės priežiūros paslaugų pajėgumai taip pat tebėra nepakankamai išvystyti, todėl mažėja prižiūrinčiųjų asmenų, paprastai moterų, užimtumas, taip pat kyla platesnio masto sunkumų organizuojant priežiūrą, be kita ko, sveikatos priežiūros srityje. Viešosios investicijos į stacionarinę globą ir ilgalaikę priežiūrą Čekijoje yra 14 % didesnės, palyginti su ES, o investicijos į namuose teikiamas paslaugas yra 20,5 % mažesnės nei ES, o tai rodo, kad sparčiai senėjant visuomenei reikia rasti labiau subalansuotą ilgalaikei priežiūrai skirtą viešųjų investicijų struktūrą. Sveikatos priežiūros sistema tebėra pernelyg orientuota į ligoninėse teikiamas paslaugas – tai rodo didelis stacionaro lovų skaičius, mažas jų užimtumas ir hospitalizavimo atvejai, kurių būtų galima išvengti. Tai leidžia daryti išvadą apie sistemos neefektyvumą ir nepakankamą pirminės bei nestacionariosios sveikatos priežiūros koordinavimą su ligoninių sektoriumi;

(39) mokesčių ir išmokų sistema ir toliau užkrauna sunkią naštą mažas pajamas gaunantiems asmenims, mažindama finansines paskatas dirbti dėl didelių neatskaitomų įmokų ir išmokų mažinimo didėjant pajamoms. Čekijoje yra vienas didžiausių vieno darbuotojo, uždirbančio 50 % vidutinio darbo užmokesčio, darbo jėgos mokesčių pleištas, o tai atgraso nuo oficialaus užimtumo ir skatina šešėlinę ekonomiką bei dirbančiųjų skurdą. Darbo jėgos mokesčių koregavimas galėtų palengvinti šią naštą ir paskatinti daugiau žmonių įsidarbinti standartinėse darbo vietose. Be to, Čekijoje yra didelė savarankiškai dirbančių asmenų dalis (13 %, ES – 9 %), kuriems taikomi gerokai mažesni mokesčiai nei tradiciniams darbuotojams. Pagal dabartinę sistemą savarankiškai dirbantys asmenys gali atskaityti 40–80 % pajamų kaip verslo išlaidas arba tie, kurie uždirba mažiau nei 2 mln. CZK per metus, gali pasirinkti vienkartinį mokestį. Šis mokestis yra gerokai mažesnis už mokestį, kurį mokėtų panašias pajamas gaunantis įprastas samdomas darbuotojas, o dideles pajamas gaunantys savarankiškai dirbantys asmenys sumoka tik ketvirtadalį mokesčio, kurį mokėtų analogiškas samdomas darbuotojas. 2026 m. kovo mėn. buvo atšaukta neseniai pradėta vykdyti reforma, kuria buvo numatyta padidinti fiksuoto dydžio išmokas, ir buvo palikta 35 % vidutinio darbo užmokesčio dydžio minimali pensijos apskaičiavimo bazė. Panaikinus išimtis dideles pajamas gaunantiems asmenims, būtų galima užtikrinti didesnį teisingumą ir sumažinti darbo rinkos iškraipymus;

(40) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai spręsti su žmogiškuoju kapitalu susijusias įgūdžių ir švietimo sričių struktūrines problemas, trukdančias konkurencingumui. Čekijai skirtos 2026 m. rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

(41) palyginti maži besimokančiųjų aukštojo mokslo įstaigose ir aukštąjį išsilavinimą įgyjančiųjų skaičiai didina kvalifikuotų darbuotojų trūkumą, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose. Tretinį išsilavinimą įgijusių 25–34 m. asmenų dalis tebėra viena mažiausių ES (36 %, ES – 45 % 2025 m.), t. y. gerokai mažesnė nei 45 % ES

tikslas. Nepaisant nedidelio padidėjimo 2020–2023 m., bendras tretinio mokslo įstaigose besimokančių asmenų skaičius tebėra mažas, o universiteto nebaigusių asmenų skaičius tebėra didelis, visų pirma informacinių ir ryšių technologijų (IRT), žemės ūkio ir paslaugų srityse. Pakankamos finansinės paramos ir profesinio orientavimo studentams trūkumas ir neatitikimas tarp programos ir studentų lūkesčių yra vienas iš veiksnių, lemiančių didelį studijų nebaigusių asmenų skaičių Čekijos aukštojo mokslo įstaigose. Įperkamas būstas taip pat tebėra viena iš pagrindinių problemų. Nepakankama parama studentams, įskaitant studentus su negalia, riboja jų galimybes stoti į tretinio mokslo įstaigas, jose mokytis ir sėkmingai baigti studijas;

(42) besimokančiųjų gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) programose skaičius tebėra šiek tiek mažesnis nei ES vidurkis, o tai rodo, kad vis dar yra struktūrinių problemų. 2023 m. tik 11,8 moterų iš tūkstančio 20–29 m. amžiaus asmenų baigė gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sričių studijas, o tai yra mažiau nei ES vidurkis, kuris siekia 15. Ši tendencija prisideda prie kvalifikuotų darbuotojų trūkumo didelės paklausos sektoriuose, kelia pavojų, kad bus apriboti inovacijų ir mokslinių tyrimų pajėgumai, ir atspindi platesnio masto problemas, susijusias su studentų dalyvavimu ir išlaikymu, įskaitant ribotą skatinimą rinktis STEM sričių studijas;

(43) Čekija susiduria su apribojimais vidurinio ugdymo srityje, visų pirma su nepakankamais bendrojo vidurinio ugdymo mokyklų pajėgumais ir ribotomis galimybėmis mokiniams lanksčiai pereiti iš bendrojo ugdymo į specialiojo ugdymo įstaigą, o tai riboja mokinių galimybes sėkmingai siekti tretinio išsilavinimo. Nepaisant didėjančio susidomėjimo bendrojo ugdymo programomis, pasiūla neatitinka paklausos. Nors didelė dalis profesinio rengimo ir mokymo įstaigų moksleivių atitinka stojimo į tretinio mokslo įstaigas reikalavimus, jų sėkmės rodikliai yra mažesni, nei besimokančiųjų pagal bendrojo ugdymo programas, o tai prisideda prie nuolat mažo tretinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičiaus. Šias problemas dar labiau apsunkina kvalifikuotų dėstytojų trūkumas, ypač tokiose paklausiose srityse, kaip STEM, ir tam tikruose regionuose, o tai kelia grėsmę švietimo kokybei;

(44) mokymosi rezultatams Čekijoje didelę įtaką daro socialinė ir ekonominė padėtis – šioje šalyje pastebimas vienas didžiausių palankias socialines ir ekonomines sąlygas turinčių mokinių ir tokių sąlygų neturinčių mokinių rezultatų skirtumų ES. Vertinant matematikos gebėjimus, šis atotrūkis 2022 m. PISA tyrime buvo penktas pagal dydį ES. Šiems rezultatams įtakos turi ankstyvas mokinių skirstymas pagal akademinius rezultatus, mokyklų tipų skirtumai ir romų vaikų atskirtis, taip pat nuolatiniai regioniniai švietimo prieinamumo skirtumai. Nors šioms problemoms spręsti imtasi priemonių, įskaitant paramos mokykloms, kuriose mokosi daug palankių sąlygų neturinčių mokinių, programą, reikia dėti daugiau pastangų. Tolesni patobulinimai galėtų apimti didesnę paramą mokytojams ir mokyklų vadovams, kad jie galėtų įgyvendinti peržiūrėtas mokymo programas ir sumažinti mažesnėms mokykloms tenkančią administracinę naštą,

REKOMENDUOJA Čekijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. toliau laikytis 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduoto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ir kartu pasinaudoti galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą lanksčiai didinti gynybos išlaidas. Didinti gynybos išlaidas ir parengtį, kartu užtikrinant išlaidų efektyvumą ir laipsniškai pritaikant biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad visos priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo poveikį, būtų laikinos, kad jomis

būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ar reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskalinės išlaidos būtų suderinamos su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Didinti paskatas vyresnio amžiaus darbuotojams dirbti toliau. Didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą, visų pirma sistemingai naudojant išlaidų peržiūras ir rezultatais grindžiamus rodiklius;

2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Išlaikyti sanglaudos politikos programų paramos įgyvendinimo pagreitį, atitinkamais atvejais remiantis išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams ir lankstumo galimybėmis per sanglaudos politikos sistemos laikotarpio vidurio peržiūrą;

3. stiprinti tiek centrinės valdžios, tiek nepalankioje padėtyje esančių regionų viešojo administravimo institucijų gebėjimus pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos specialistus ir ugdyti įgūdžius. Didinti viešąsias investicijas ir administracinį veiksmingumą supaprastinant ir skatinant savivaldybių administracijų bendradarbiavimą ir reformuojant savivaldybių mokesčių paskirstymo taisykles. Supaprastinti teritorijų planavimą ir pagerinti statybos biurų skaitmenizaciją, pajėgumus ir valdymą. Gerinti įperkamo ir socialinio būsto pasiūlą plečiant viešojo ir ne pelno sektorių vaidmenį ir skatinant veiksmingiau naudoti esamą būstą vykdant nekilnojamojo turto ir pajamų mokesčių reformas;

4. stiprinti kapitalo rinkas, didinti verslo galimybes gauti ne bankų finansavimą, gerinti taupymo, investicijų bei inovacijų sąlygas skatinant namų ūkių investicijas į kapitalo rinkas, gerinant ilgalaikio taupymo produkto ir trečiosios pakopos pensijų fondų struktūrą. Skatinti institucinius investuotojus investuoti į biržines ir nebiržines akcijas, taip pat rizikos kapitalą ir privatų akcinį kapitalą. Didinti finansinių priemonių naudojimą, be kita ko, stiprinant Nacionalinio plėtros banko gebėjimą sutelkti privatųjį finansavimą. Skatinti inovacijas ir gerinti verslo aplinką tobulinant startuolių reglamentavimo sistemą, mažinant mokslinių tyrimų sistemos susiskaidymą ir spartinant technologijų diegimą, be kita ko, perduodant technologijas iš akademinės bendruomenės ir veiksmingai naudojantis MTP mokesčių lengvatomis;

5. mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, visų pirma kelių transporto, pramonės, šildymo ir elektros energijos gamybos sektoriuose. Suteikti papildomų paskatų diegti didelio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos, visų pirma vėjo energijos, pajėgumus. Modernizuoti ir plėsti elektros tinklus, didinti lankstumą nenaudojant iškastinio kuro, užtikrinti visų Elektros duomenų centro funkcijų įgyvendinimą ir sudaryti sąlygas elektrifikuoti transporto ir pramonės procesus. Priimti priemones, kuriomis būtų mažinamas energijos suvartojimas ir taršos anglies dioksidu intensyvumas pastatų sektoriuje, ypač viešųjų pastatų ūkyje. Stiprinti atsparumo klimato kaitai valdymą ir koordinavimą visais valdžios lygmenimis;

6. didinti nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje ir supaprastinti užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą. Mažinti paskatas tėvams nedirbti ir didinti vaikų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų pasiūlą, kad daugiau moterų būtų skatinamos įsitraukti į darbo rinką. Sumažinti mokesčių naštą mažas pajamas gaunantiems darbuotojams ir dideles pajamas gaunantiems savarankiškai dirbantiems asmenims taikomas išimtis. Gerinti įgūdžius ir švietimo rezultatus didinant dalyvavimą, mažinant mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ir teikiant didesnę paramą tretinio mokslo studentams, taip pat teikiant didesnę paramą palankių sąlygų

neturinčioms mokykloms ir pradinio bei vidurinio ugdymo įstaigų moksleiviams. Didinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) studentų ir absolventų, ypač moterų, skaičių. Išplėsti galimybes įgyti bendrąjį vidurinį išsilavinimą, sudaryti sąlygas mokiniams pereiti iš bendrojo ugdymo sistemos į profesinio rengimo sistemą ir spręsti mokytojų trūkumo problemą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė